

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลชุมชน เขต 2 ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน เขต 2 ประกอบด้วยโรงพยาบาลชุมชนใน 5 จังหวัด คือจังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดอุตรดิตถ์ รวม 1,619 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน เขต 2 จำนวน 321 คน การได้ของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร การคำนวณของ Taro Yamane (Yamane ,1973)

$$n = \frac{N}{1 + Nd^2}$$

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

d แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ เท่ากับ 0.05

$$\begin{aligned} \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ} &= \frac{1,619}{1+1,619(0.05 \times 0.05)} \\ &= 321 \end{aligned}$$

1.2.2 วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงพยาบาลชุมชน คือ ขนาด 10 เตียง 30 เตียง 60 เตียง 90 เตียง และ 120 เตียง เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดสัดส่วนของผู้ให้ข้อมูล ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

$$1. \text{ โดยกำหนดสัดส่วนของผู้ให้ข้อมูลจาก จำนวนประชากรทั้งหมด } \div \text{ กลุ่มตัวอย่าง} \\ = \frac{1,619}{321} = 1:5$$

จากการคำนวณสัดส่วน ในประชากร 5 คน จะใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 คน

2. คำนวณหากลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดของโรงพยาบาล จากสัดส่วน 1:5 ดังรายละเอียดดังนี้

โรงพยาบาลขนาด 10 เตียง มีจำนวน 1 โรงพยาบาล จำนวนพยาบาลประจำการ 7 คน ดังนั้นจะต้องเก็บขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = $7 \div 5 = 1.4$ (1 คน) เก็บกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาลขนาด 10 เตียงเท่ากับ 1 คน

โรงพยาบาลขนาด 30 เตียง มีจำนวน 26 โรงพยาบาล จำนวนพยาบาลประจำการ 998 คน ดังนั้นจะต้องเก็บขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = $998 \div 5 = 199.6$ ดังนั้นเก็บกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาลขนาด 30 เตียงแต่ละแห่ง เท่ากับ $199.6 \div 26 = 7.6$ (8 คน)

โรงพยาบาลขนาด 60 เตียง มีจำนวน 9 โรงพยาบาล จำนวนพยาบาลประจำการ 365 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = $360 \div 5 = 72$ ดังนั้นเก็บกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาล ขนาด 60 เตียงแต่ละแห่ง เท่ากับ $72 \div 9 = 8$ คน

โรงพยาบาลขนาด 90 เตียง มีจำนวน 2 โรงพยาบาล จำนวนพยาบาลประจำการ 162 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = $162 \div 5 = 32.4$ ดังนั้นเก็บกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาล ขนาด 90 เตียงแต่ละแห่ง เท่ากับ $32.4 \div 2 = 16.2$ (16 คน)

โรงพยาบาลขนาด 120 เตียง มีจำนวน 1 โรงพยาบาล จำนวนพยาบาลประจำการ 94 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = $94 \div 5 = 18.8$ (18คน) ดังนั้นเก็บกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาล ขนาด 120 เตียงเท่ากับ 18คน

นำรายชื่อพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลทุกโรงพยาบาล ในแต่ละขนาดมาทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนที่ ให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่คำนวณได้ของแต่ละขนาดโรงพยาบาล ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของพยาบาลประจำการจากโรงพยาบาล
ชุมชน เขต 2

ขนาด โรงพยาบาล (เตียง)	รวมจำนวน โรงพยาบาล (แห่ง)	จำนวน พยาบาล ประจำการ (คน)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละโรงพยาบาล ตามขนาด โรงพยาบาล (คน)
10	1	7	1	1
30	26	998	198	8
60	9	360	72	8
90	2	162	32	16
120	1	92	18	18
รวม	39	1,619	321	-

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบในการ
วิจัย และตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับ อายุ เพศ
ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงพยาบาล โดยมีลักษณะแบบสอบถาม
แบบสำรวจรายการ (Check list) และเติมข้อความ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของพยาบาลประจำการเกี่ยวกับ
คุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ ความเฉลียวฉลาด ความมั่นใจในตัวเอง การกล้า
ตัดสินใจ ความซื่อสัตย์และการอยู่ร่วมกันในสังคม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5
ระดับ ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 25 ข้อดังนี้

แบบสอบถามคุณลักษณะผู้นำหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับ

ความรอบรู้ 4 ข้อ

ความเชื่อมั่นในตนเอง 4 ข้อ

การกล้าตัดสินใจ	4 ข้อ
ความซื่อสัตย์	7 ข้อ
การอยู่ร่วมในสังคมสังคม	6 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านคุณลักษณะผู้นำมากที่สุด
ให้คะแนนระดับ 5

มาก หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านคุณลักษณะผู้นำมาก
ให้คะแนนระดับ 4

ปานกลาง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านคุณลักษณะผู้นำปานกลาง
ให้คะแนนระดับ 3

น้อย หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านคุณลักษณะผู้นำน้อย
ให้คะแนนระดับ 2

น้อยที่สุด หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านคุณลักษณะผู้นำน้อยที่สุด
ให้คะแนนระดับ 1

การแปลผลคะแนน

จากแบบสอบถามส่วนที่ 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยใน
โรงพยาบาลชุมชนเขต 2 พิจารณาในรูปคะแนนเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ จอห์น ดับเบิลยู เบสท์
(Best,1977)

$$\text{จากสูตร ช่วงคะแนนในชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}}$$

$$\frac{5-1}{3} = 1.33$$

3

ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะได้เกณฑ์ความหมายของค่าเฉลี่ยแต่ละระดับดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 2.33	พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับน้อย
2.34 – 3.66	พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง
3.67 – 5.00	พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านคุณลักษณะผู้นำอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจ ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลชุมชน เขต 2 เกี่ยวกับ ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนเป็นแบบมาตรประเมินค่า 5 ระดับ มีข้อย่อยทั้งหมด 40 ข้อ แบ่งเป็น

ปัจจัยจูงใจ 20 ข้อ ได้แก่

ข้อความเกี่ยวกับแรงจูงใจความสำเร็จของงาน	4 ข้อ
ข้อความเกี่ยวกับแรงจูงใจการยอมรับนับถือ	4 ข้อ
ข้อความเกี่ยวกับแรงจูงใจลักษณะของงาน	4 ข้อ
ข้อความเกี่ยวกับแรงจูงใจความรับผิดชอบ	4 ข้อ
ข้อความเกี่ยวกับแรงจูงใจโอกาสก้าวหน้าในงาน	4 ข้อ

ปัจจัยค้ำจุน 20 ข้อ ได้แก่

ข้อความเกี่ยวกับเงินเดือนและค่าตอบแทน	3 ข้อ
ข้อความเกี่ยวกับนโยบายและการบริหารงาน	3 ข้อ
ข้อความเกี่ยวกับการบังคับบัญชา	3 ข้อ
ข้อความเกี่ยวกับความมั่นคงในงาน	3 ข้อ
ข้อความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4 ข้อ
ข้อความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน	4 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ให้คะแนนระดับ 5

มาก หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

ให้คะแนนระดับ 4

ปานกลาง หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

ให้คะแนนระดับ 3

น้อย หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

ให้คะแนนระดับ 2

น้อยที่สุด หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ให้คะแนนระดับ 1

การแปลผลคะแนน

จากแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลชุมชนเขต 2 พิจารณาในรูปคะแนนเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ จอห์น ดับเบิลยู เบสท์ (Best,1977)

$$\text{จากสูตร ช่วงคะแนนในชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนกลุ่ม}}$$

$$\frac{5-1}{3} = 1.33$$

ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะได้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละระดับดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 2.33	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับต่ำ
2.34 – 3.66	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง
3.67 – 5.00	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับสูง

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การหาความตรง (Validity)

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วนิยามศัพท์ตัวแปรต้องการศึกษา สร้างคำถามให้สอดคล้องกับนิยามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการพยาบาล การวิจัยทางการพยาบาล เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามที่กำหนด ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามให้ตรงกับเรื่องที่ต้องการวัด(Content validity) โดยกำหนดเกณฑ์ความเห็นพ้องต้องกันจาก 4 ใน 5 ท่าน จากนั้นนำมาหาค่าความตรง โดยวิธี IOC (Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยกำหนดข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5- 1 เท่านั้นจึงจะนำมาพิจารณาเป็นข้อคำถาม ซึ่งจากการคำนวณค่าความตรงของทุกข้อคำถาม ได้พิจารณาเลือกข้อที่มีค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไปทุกข้อมาพิจารณา จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปทดลองใช้

3.2 การหาความเที่ยง (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลตากยาว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 33 คน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามดังกล่าว วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละส่วน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (จักรภพ 2548) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม คุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย เท่ากับ 0.97 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม แรงจูงใจของพยาบาลประจำการ เท่ากับ 0.92 ตามลำดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากประธานกรรมการประจำสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนในเขต 2 จำนวน 39 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนในเขต 2 ทั้งหมด 39 แห่ง โดยแนบหนังสืออนุญาตในการเก็บข้อมูลในโรงพยาบาลและคำชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย รวมถึงการพิทักษ์สิทธิผู้ตอบแบบสอบถาม และวิธีการในการเก็บข้อมูล ทั้งนี้ได้ประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลไว้เป็นการภายใน เพื่อขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามให้พยาบาลที่มีชื่อระบุเป็นกลุ่มตัวอย่างตามแบบสอบถาม ส่วนการดำเนินการรับคืน ผู้วิจัยได้อำนวยความสะดวกให้ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแนบซองเอกสารเปล่าติดแสตมป์ จำนวนซอง ชื่อ ที่อยู่ ของผู้วิจัย เพื่อส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยกำหนดระยะเวลาภายใน 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 เมษายน – 30 เมษายน พ.ศ. 2551

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและเลือกแบบสอบถามที่มีการตอบครบถ้วนทุกข้อ เพื่อเตรียมมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่าแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนที่ตอบข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.45

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูลซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลชุมชนเขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลชุมชนเขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ คุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ ของพยาบาลประจำการกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลชุมชน เขต 2 โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson' Product Moment Correlation Coefficient)

5.5 การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร 2542)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
0.70 – 1.00	สูง
0.30 – 0.69	ปานกลาง
0.00 – 0.29	ต่ำ

5.6 การวิจัยครั้งนี้กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ (Level of Significance) ที่ 0.01 และ 0.05

6. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำจดหมายแนะนำตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ให้กับผู้ประสานงานโรงพยาบาลชุมชนรับทราบแล้ว จึงขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล ในแบบสอบถามได้ชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบว่ามีความ

อิสระในการตัดสินใจ ที่จะตอบหรือเข้าร่วมในการทำวิจัยซึ่งจะไม่มีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถามคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นความรู้สึกที่แท้จริง และตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบ ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัย จะเก็บไว้เป็นความลับและนำมาวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น